

קריאת שמע בלא ציצית ותפלין

1 שוע"ר סי' ח

א כל הקורא קריאת שמע בלא ציצית מעיד עדות שקר בעצמו. והואיל שכל אדם צריך להיות זהיר וזריז להקדים המצוה בכל מה דאפשר. לכן תיכף ומיד אחר נטילת ידים שידין נקיות ויכול לברך יתעטף בציצית.

[ובהגהה על הגליון שם: אולי ר"ל אם לבש טלית בלא ציצית. עיין לקמן רס"י כד וסי' ס"ו סעיף ג'. וכן משמע לשון הזוהר ח"ג קע"ה].

ב אם רוצה ללבוש הטלית קטן מיד בקומו כדי שלא ילך ד' אמות בלא ציצית והרי עדיין אין ידיו נקיות ולא יכול לברך יכול ללבוש בלא ברכה ולכשינקה ידיו ימשמש בציציותיו ויברך דהמשמוש הוא כאילו לובשו עכשיו ואם בדעתו להתעטף בטלית אחרת מיד שינקה ידיו א"צ למשמש ב[זו] ולברך עליה רק יברך על הטלית שלובש אח"כ ויכוין במחשבתו לפטור גם את זאת שלבש כבר.

כט מי שהיה מתפלל תפלת שמנה עשרה ונפל טליתו מעליו, והניחו אחרים עליו את הטלית, כשיסיים את תפלתו ימשמש בציצית ויברך.

2 שוע"ר סי' כא

ג מותר ליכנס בטלית מצוייצת לבית הכסא, לפי שאין זה בזוי למצוה כל כך. במה דברים אמורים בבגד שעשוי למלבוש ואינו מיוחד להתפלל בו, אבל בטליתות של מצוה שלנו שאינן מיוחדים רק להתפלל בהן אין נכון שיכנס בהם לבית הכסא. וכן ההולך לפנות ביום הכיפורים צריך לפשוט את הקיט"ל כיון שאינו מיוחד רק להתפלל.

3 שוע"ר סי' כד

א אף על פי שאין אדם חייב לקנות טלית בת ד' כנפות כדי שיתחייב בציצית, אלא דוקא אם רוצה להתלבש בטלית בת ד' כנפות חייב להטיל בה ציצית, מכל מקום טוב ונכון להיות כל אדם זהיר וזריז ללבוש טלית מצוייצת כל היום, כדי שיזכור המצות בכל.

ב אפילו מי שאינו יכול להתלבש בציצית כל היום לכל הפחות יזהר שיהיה לבוש בציצית בשעת קריאת שמע ותפלה.

4 שוע"ר סי' כה

א ואחר שלבש טלית מצוייצת יניח תפילין מיד, כדי שיהיו עליו בשעת קריאת שמע ותפלה, שכל הקורא קריאת שמע בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר על עצמו שהוא אומר וקשרתם לאות וכו' ואינו מקיים.

ל במה דברים אמורים שלא עשה צרכיו בין חליצת התפילין להנחתן פעם ב' אבל אם עשה צרכיו בינתיים כיון שבעת ההיא לא היה יכול להניח תפילין אם כן אינו מועיל כלום מה שהיה בדעתו לחזור ולהניח מיד ולכן צריך לחזור ולברך על הנחה שנייה כאלו לא היה בדעתו כלל בשעת חליצתן לחזור ולהניח מיד.

5 שוע"ר סי' לד

ה יניח של רש"י ויברך עליהן שהן העיקר, והן יהיו עליו בשעת קריאת שמע ותפלה, ולאחר התפלה יניח של ר"ת בלא ברכה כדי לצאת לדברי הכל.

ואם לבו נוקפו שקרא קריאת שמע בלא תפילין לר"ת וסייעתו, והעיד עדות שקר בעצמו, יחזור ויקרא קריאת שמע אחר התפלה.

6 שוע"ר סי' נג

ג מי שלא היה לו טלית עד שהגיע לישתבח לא יברך על עטיפת ציצית ... אלא יברך בין ישתבח ליוצר. [ובקצות השלחן סי' יח ס"ו: והוא הדין לתפלין].

7 שוע"ר סי' 10

ג אם שכח להניח ציצית ותפילין, יש אומרים שיכול להפסיק בין הפרקים להניח ולברך עליהן. ויש אומרים שתפילין מפני שחובה לקרות ולהתפלל בהן כדי לקבל מלכות שמים שלימה מפסיק להניחן ויברך ג"כ, אבל ציצית אינה חובת הגוף, שאם אין עליו טלית פטור מציצית, ויכול לקרות ואינו כמעיד עדות שקר כיון שאין עליו טלית החייבת בציצית, לפיכך אסור להפסיק בברכתן אפילו בין הפרקים של ק"ש וברכותיה, אלא לובשן בלא ברכה, ולאחר התפלה ימשמש בהן ויברך. וכן יש לנהוג הלכה למעשה.

יא ואם באו לידו בין קריאת שמע לתפלה, יש אומרים שאין מפסיקין לברך עליהן אלא בין הפרקים אבל לא באמצע הפרק, לפיכך מויאמר ואילך יניח בלא ברכה, ואחר התפלה ימשמש בהם ויברך. ויש אומרים אפילו באמצע הפרק יכול לברך עליהן.

אבל לא בין גאולה לתפלה, שהרי דינו כמו באמצע התפלה ממש, אפילו לענות קדיש או קדושה שהיא מצוה עוברת, וכל שכן בברכת התפילין שיכול לברך אחר כך. וכן יש לנהוג.

וכל זה בתפילין שהן חובה לתפלה כדי לקבל מלכות שמים שלימה, אבל ציצית שאין חובת הגוף אלא כשיש עליו טלית החייבת בציצית, לא יפסיק להתעטף בה בין גאולה לתפלה אפילו בלא ברכה, שהעיטוף חשוב ג"כ הפסק בתפלה עצמה כמו שיתבאר בסי' צ"ז, והוא הדין בין גאולה לתפלה, כיון שאין בו צורך כל כך לתפלה.

אבל קודם שסיים גאל ישראל יכול להתעטף בלא ברכה, אפילו באמצע הפרק, שהרי אפילו לעסוק במלאכתו מותר בעוד שהוא קורא קריאת שמע, חוץ מבפרשה ראשונה.

8 תורת מנחם ח"ו ע' 15

ויש להקדים ולבאר תחילה ההנהגה שמצינו אצל חסידים ואנשי מעשה לקרות ק"ש קטנה ללא תפילין ... כיצד קורין ק"ש בלא תפילין, היפך מארז"ל "כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו"? וכבר שקו"ט בזה כו"כ, ומסקנת דבריהם שהפירוש ד"הקורא ק"ש בלא תפילין" (שחשיב כעדות שקר) הוא למי שאינו מניח תפילין כלל, אבל הא שאינו מניח תפילין בשעת ק"ש (אלא לאחר זה) ודאי לא חשיב עדות שקר ח"ו.

9 סיכום

(א) יצא לשירותים באמצע התפלה, על הטלית לא יברך (שאין השירותים הפסק), ועל התפילין יברך (שוע"ר כא, ג. כה, ל).

(ב) אם יצא באמצע פסוד"ז ילבש התפילין ולא יברך, ויחכה עד בין ישתבח ליוצר, ואז יברך (א) אשר יצר. (ב) ימשמש בתפילין ויברך להניח תפילין (קצות השלחן יח, ו). נפל טליתו – ילבש הטלית ולא יברך, ובין ישתבח ליוצר ימשמש בציצית (ויתעטף כעטיפת ישמעאלים) ויברך (שוע"ר נג, ג).

(ג) אם יצא באמצע ברכה ראשונה של ק"ש, ילבש התפילין ולא יברך, ויחכה עד בין ברכה א' לב', וימשמש התפילין ויברך (שוע"ר סו, ג), ואחר שמו"ע יברך אשר יצר. נפל טליתו – ילבש הטלית ולא יברך, ואחר שמו"ע ימשמש הציצית (ויתעטף) ויברך (שוע"ר סו, ג).

(ד) אם יצא באמצע ברכה ב' של ק"ש, ילבש התפילין בברכה, או אולי יברך בין הפרקים באמצע קריאת שמע (עי' שוע"ר סו, יא), ויברך אשר יצר אחר שמו"ע. וכן בנפל טליתו ימשמש (ויתעטף) אחר שמו"ע ויברך (שוע"ר סו, ג).

(ה) אם יצא באמצע ברכה שאחר ק"ש, ילבש התפילין בברכה (שוע"ר סו, יא), ויברך אשר יצר אחר שמו"ע. נפל טליתו – ילבש הטלית ולא יברך, ואחר שמו"ע ימשמש הציצית (ויתעטף) ויברך (שוע"ר סו, יא).

(ו) אם יצא בין גאולה לתפלה, ילבש התפילין בלא ברכה, ולא ילבש את הטלית עד אחר שמו"ע, ואחר שמו"ע יברך אשר יצר, וימשמש בתפילין ויברך להניח תפילין (שוע"ר סו, יא). נפל טליתו – לא יתעטף עד אחר שמו"ע (שוע"ר סו, יא).

(ז) נפל טליתו באמצע שמו"ע, והניחו אחרים עליו את הטלית, כשיסיים את תפילתו ימשמש בציצית (ויתעטף) ויברך (שוע"ר ח, כט).